

„Soča“ izhaja vsak pitek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.40
Pol leta „ 2.20
Četrt leta „ 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „poštnicah“ se plačuje za navadno tristočno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah na starem trgu in v nanski ulici in pri opravniku v prodajalnici G. Likarja v semeniških ulicah h. št. 10.

Dopisi in naročnina naj se pošlje opravištvu „Soča“ Via Seminario št. 10.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina znižja, ako se oglase pri opravištvu.

Česa treba avstrijskemu Slovanstvu?

V poslednjem listu „Soča“ izpregovorili smo o neizogibno potrebnej nalogi stomilijonovega Slovanstva, katere glavni delokrog ni v mejah avstrijskega cesarstva. Dejali smo, da mora vse Slovanstvo sodelovati z avstrijskimi Slovani v sedanjem porečem boju za slovanstvo svojo individualnost in celó za obstanek, kakor sodeluje šestdeset milijonov Nemcev v agresivnem boju avstrijskega nemštva proti slovanstvu življu. Da avstrijski Slovani z veseljem in s hvaležnim srcem vaprjememo bratsko pripomoč vseh slovanstvo, tega menda ni treba povdarjati, saj vemo vendar le preobro, da se morajo razbiti vsi napori slovenski ali češki ob šestdeset milijonov Nemcev, oziroma ob stomilijonovih sovražnih silah germanskoitalijanski. Toda avstrijski Slovani ne smejo držati križem rok ter potrpožljivo čakati, kedaj nam bodo letale v grlo že pečene piške slovanstvo: storiti moramo čim preje tudi mi svojo sveto slovanstvo dolžnost, da se otresemo tisočletnega prokletstva ter se povrnemo kar najhitreje nazaj — nazaj v prvotnost, slovanstvo! O tej naši nalogi izpregovorim svojo dobrohotno besedo našim strahopetnim oportunistom in našim najnovejšim „kompromistom“.

Če le količkaj pregledamo provzetnega germanstva zgodovinsko knjigo, koj spoznamo, zakaj-li imamo avstrijski Slovani proti sebi vseh šestdeset milijonov Nemcev, ki v boju proti nam pozabljajo na vsa strankarstva v domačem taborju ter združeni napadajo nesložno Slovanstvo, prdirajo v ozemlje naše ter nas zavirajo na poti k slobodi, prosveti in napredku. Napolnjena jim politiška usoda ni jih razdelila na Pruse, Švabe, Bavarce, Sase, itd., marveč združila jih je na krepki podlogi jednatnega pisnega jezika, takó da čutijo danes vsi od prvega do poslednjega, da so sinovi ene matere, da jim po žilah teče ista krv, da imajo torej iste namene in isto nalogo na svetu.

In kaj li je trdnjša vez, kakor ravno je lastni pisni jezik? Da so začeli posamični nemški rodovi gojiti in pisati vsak svoje narečje, kakor so storili posamezni rodovi slovanški vzgojili, očistili in izvršili bi bili res ta narečja svoja; toda nikoli bi ne bili takó krepko čutili, da so jedne krvi, nikoli bi nemška literatura ne bila takó ogromna, kar je danes v resnici, nikoli bi ne igrali tolike vloge na politiškem polju in mi Slovani bi se za nemštvo ne brigali in bi se ga — n. bali! Le veliki narodi zamrejo vršiti velike naloge! Le pogledjmo znanstveno literaturo nemško, kako je zares velika, svetovna! Zakaj? Voliko je Nemcev na svetu in vsi razumejo te svoje znanstvene knjige; veliko je kupovalcev takih knjig, torej tudi veliko pisateljev, ki poleg dragih in trudapolnih študij in spisovanja nimajo še materialne škode, kakor znanstveni pisatelji slovenski. Nemško veličje je torej jedino le dole jednatnega pisnega jezika nemškega, kojemu je oče Martin Luter. Brez tega bi imeli Nemci vse polno literatur in literaturic brez svetovne znanstvene literature, — prav tako kakor mi zgodovinsko nesrečni avstrijski Slovani. Oziroma se nekoliko v tužno zgodovinsko knjigo našo!

Tudi nam Slovanom primigljali sta ž: pred tisoč let od uzhoda svitli zvezdi, ki sta obsijali vse Slovanstvo z isto vero in mu podali jednoten književni jezik — staroslovanski. Bila sta tó sveta brata Ciril in Metod, največja ta svetnika naša, ki sta živo čutila, česa treba Slovanstvu, da se ohrani, razvije, utrdi ter si zagotovi tako za vse čase individualnost svojo in mogočno besedo med ostalimi narodi. Prinesla sta od uzhoda luč prave vere ter uvela slovanstvo bogoslujje po grškem obreda sv. Ivana Zlatousta, a poleg tega tudi jednatni pisni jezik za vse Slovanstvo, ki je bil pač najpripadnejše sredstvo, da bi se bili zjediniili že takrat vsi Slovani v jedni cerkvi in jeziku. Oj! kolika dobrota! Tudi stomilijonovi narod slovanški bi imel danes le jeden jezik in jedno, todá kako ogromno literaturo! Čutili bi vsi, da smo svoji, kakor čuti tó šestdeset milijonov Nemcev! In kako je danes? Kam nas je privela separatistiška politiška posamičnih rodov? Kam nas je pri-

velo prokletstvo nezlogo slovanstvo? Kam nas je privela lisičja lokavost neprijateljev naših?

Dá, pod krinko humanitete romli so v zemlje naše sebični tujci, ki so znali uporabiti nezlogo našo, da so zagospodovali v ozemlju našem ter tisoč let bičali krušnega očeta svojega! Polagoma urinili nam so v glavo svoje mišljenje, svoje nazore, svoj dub, kateroga se do danes še nismo otrešli; slovanstvo govorimo in pišemo, a mislimo nemški. Slovan je polagoma začel sužajevati germanskemu maliku, ki mu je bil neko uzvišeno bitje, vredno več čestí, nego li slovanški — bog! Ko je prišla i v dežele naše ideja šolstva in šolske omike, tedaj Slovan ni bil toliko samozavesten, da bi si osnoval svoje narodne šole, kajti obvladal ga je germanski duh in germansko mišljenje; bil je marioneta v neprijateljskih rokah, sobi in narodu v pogubo. In ko se mu je obudila stoletja dremujoči narodna zavest, takrat ni bil več gospodar v svoji hiši. — V takem stanu dohitela nas je najnovejša doba, ki nam je šele posvetila v glavo, kam da plavamo in v koliki opasnosti je obstanek naš!

S temi sebičnimi tujci prihajali so v dežele naše nič manj sebični latinizatorji, ki so smrtno sovražili napravo dveh velikih svetnikov pisnega jezika staroslovanskega. Nepoklicani neprijatelji naši zatrli so nam torej tisto vez, ki bi bila takó lahko spojila vse Slovanstvo pod jedno streho — književnega skupnega jezika, kakor je spojil nemški pisni jezik vse nemške rodove.

Da se to ni, zgodilo dobro vemo, komu smo dolžni hvale! Ker je bila pritrjana med slovanstvom rodovi tolika vez, pozabili so jeden za drugega ter životarili vsak sam zase. Takó smo se oddaljali jeden od drugega in razvijali vsak po svoje, kakor so nam bile več ali manj ugodne sočasne razmere, in na tej separatistiški podlagi razvijamo se še danes, — a temu moramo napraviti konec! To nalogo moramo si naložiti mi avstrijski Slovani sami, če se hočemo vrniti nazaj v prvotnost slovanstvo ter uspeti se malo višje na lestvici svetovne kulture. Rešiti moramo, kar se še rešiti dá, popraviti moramo tisočletno pregreho vsaj toliko, kolikor je še mogoče pri današnjih razmorah:

V koliko pa meremo popraviti doseđanje slovanstvo pregreho? Da se morebiti združimo vsi Slovani v jednim pisnem jeziku? O tem smo pač nekdaj sanjali, a uverili smo se tudi, da tó danes ni več mogoče, ker smo vsi slovanški rodovi razvili in olikali narečja svoja; imamo že v ak svojo literaturo ali literaturico in nikdó noče, oduosno tudi več ne more žrtovati né jezika in né literature svoje. Pač pa moremo in tudi moramo storiti nekaj drugega, ako hočemo doseči kedaj gori naznačen smoter ter rešiti čist slovanstvo svojega rodu — in to je: kjer gospoduje v krogih slovanstvih še dunes pujsšina, zagospoluje naj občan jezik slovanški! O tem izpregovorim par besed v prihodnjem listu.

Govor poslanca dr. Gregorca

v državnem zboru, dné 3. maja 1888.

(Dalje.)

O tem dalje ne bom govoril, opomnim pa, da so je to zgodilo; pozneje je bil učitelj Aistrich dné 29. decembra 1887 pri okrajnem sodišči zaradi pohujšanja zapet obsojen, in vendar šulvereinske šole niso zaprli. (Čujte! Čujte! na desnici.) — Poslanec dr. Gregor: Ali je učitelj še tam? Učitelja Aistricha so premestili na drugo šolo, tako tudi Wormuth!

Tukaj imam pismo, katero sem nevedno dobil od zanesljive roke iz Sevnice. Pisatelj toži (bere): „Na Wormuthovo mesto je prišel drug učitelj od S. Hilgma pri Sevnogradu z imenom Wimbüchler. Ta je tam pustil svojo ženo s tremi otroci in tukaj živi z drugo osebo“ — hočem reči, v skupnem gospodarstvu na veliko pohujšanje občini in šolskim otrokom.

V tem pismu je dalje, da so nekateri otroci v tej šulvereinski šoli ne uče krščanske nauka in se

ne vdeležujejo verskih vaj, da se ti otroci pohujšljivo obnašajo in duhovnike javno žalijo. To opomnim in prosim c. kr. naučno ministerstvo, naj zaukaže strogo in podrobno preiskavo, in če so vse to urosnili, kar sem tukaj povedal, naj zapre to moralčno razbojniško jamo.

Na občnem zboru nemškega šulvereina na Dunaji dné 30. avgusta m. l. je rekel poročevalec: „Že preseda nam vsako leto zatrjevati, da nam niti na misel ne pride naše šole za koga drugega ustanovljati, nego za nemške otroke“. Temu moram ugovarjati, vsaj gledé Štajerskega. Tu imamo sledeče šulvereinske šole.

Prva je ona v Pekrah, ponemčurjeno Pikerndorf, pri Mariboru. V to so ugnali nemški posestniki vinogradov slovenske otroke svojih vinarjev in delavcev. Ker pa šola še ni bila napolnjena, skušali so zvatiti še druge otroke z jedili, sladčicami in obleko. (Poslanec dr. Gregor: Tako delajo povsod.) V tej šoli so skoraj samo slovenski otroci.

Druga zasebna šola nemškega šulvereina je bila ustanovljena v Razvenju, ponemčeno Rosswein. Ondi je sedaj 8 nemških ali ponemčurjenih in 90 slovenskih otrok. (Čujte! Čujte! na desnici.)

Iz pisma, katero sem prejel iz Sevnice, povzamem, da so v tamšnji šulvereinski šoli le slovenski otroci in samo dva nemška, katera je novi učitelj iz Solnograda seboj pripeljal. (Poslanec dr. Vitezič: Vse defenzivno!) Zato manj verujem poročevalcem nemškega šulvereina, kakor onemu šulvereinskemu učitelju, ki je lani pri zborovanju mariborske podružnice nemškega šulvereina o tem govoril. Mislim, da mora učitelj najbolje vedeti, kaj zahteva od njega nemški šulverein. Pomenljivo je torej, kar je ta mož rekel. Rekel je to-le:

„Namen nemškemu šulvereinu je, v tistih nenemških krajih, kjer so Nemci še gospodarji, ohraniti gospodstvo; dalje moramo skušati, kolikor mogoče veliko nenemških otrok sprejeti v naše šole in je ponemčiti (Čujte! Čujte! na desnici), da ondi ukrepimo svojo narodnost in s tla pripravimo za nadaljno postopanje.“

To je vendar odkritosrežno in se vjema tudi s statističnimi podatki, katere sem navedel. Torej ni res, da nemški šulverein v prvi vrsti skrbi za nemške otroke. Nel Ukvarja se največ s slovenskimi otroci; te sili in vabi na mnoge načine v svoje privatne šole, da jim kar mogoče hitro zamori kal ljubezni do materinščine, izneveri slovanstvo narodnosti in pridobi nemški. To, gospóda, je moderno ropanje otrok. (Prav res! na desnici.)

Nemški šulverein dobro vé, da s svojimil privatnimi šolami ne bo prav veliko Slovanov ponemčil. Zato si prizadeva, da bi se vrnil v javne šole in vplival na šolske oblasti. V ta namen uporabi najprvo denarno zadrego slovenske šolske občine, kar se lahko zgodí, ako je treba graditi novo šolo. Tedaj pridejo agenti nemškega šulvereina in ponujajo posojilo brez obresti.

In kaj zahtevajo zato? Nič drugega, nego da se šolska občina odpove narodnemu jeziku v šoli (Čujte! na desnici); ta mora skleniti, da prosi dotično šolsko oblast, naj uvede nemščino kot poučni jezik. Se vé da so doslej šolske oblasti tacim prošnjam vedno ustrezale. To moram vendar reči, da na tak način Slovanem narodnost naravnost odkupujejo. Mej Slovenci že veljá pregovor, ki velj: Šolska občina n. pr. slovenje-bistriška je svoje otroke prodala nemškemu šulvereinu, recimo za 4000 goldinarjev, svičnska za 3000 goldinarjev, radvanjska za 1300 goldinarjev, razvanjska za 600 gld. (Poslanec dr. Gregor: To je prav po ceni.) To je moderna kupčija z ljudmi, da se reši nemštvo. In kaj rečejo nato c. kr. nadzorovalne šolske oblasti? Potrdijo vse. Za to imam poseben dokaz. Kakor sem že prej omenil, je taka šulvereinska šola v Radvanju. Tam je 90 slovenskih otrok in 8 nemških. Še celó deželni šolski svet v Gradci se je sprva pomišljaj, meni nič tebi nič nemščino vpeljati kot poučni jezik. Toda nemški šulverein

Dopisi.

je provzročil, da je šolska občina poslala novo prošnjo, in nato je pritrtil deželni šolski svet. Tako mora 90 slovenskih otrok odpovedati se slovenskemu materinemu jeziku na korist osmerim nemškimi otrokom. Tukaj ne velja več člen XIX., § 6. šolske postave je pozabljen, tu je merodajen le denar nemškega šulvereina.

Gospóda moja! Pri nas se temu nihče ne čudi. Prav dobro vemo, da so skoraj vsi člani deželnega šolskega sveta in okrajni šolski nadzorniki udje nemškega šulvereina. Naše šolsko nadzorstvo, posebno na Štajerskem in Koroskem, je z malimi izjemami v rokah nemškega šulvereina. Tu vidimo, kako učitelje predstavljajo. To se zgodi, če ta ali oni član nemškega šulvereina le s prstom gane. Le eden dokaz. V Radvanji pri Mariboru je večrazrednica. V tej je 53 nemških, 107 slovenskih otrok: poučni jezik je nemški. Neki učitelj pa je iz usmiljenja s slovenskimi otroci občoval slovenski. To je zvedela šolska oblast, učitelj je bil prestavljen. Torej le migljej, in učitelj mora iti.

Nemški šulverein prične še jedenkrat za mošnjo ter jo položi pred učitelje na slovenskih šolah in doli častne darove. (Cujte! Cujte! na desnici. — Poslanec Vitezic: Lepi častni darovi!) On pravi: Kaj hočete imeti, da še marljivo, pridno in vpešneje ponemčujete, nego do sedaj? Tu spominja na znani prizor mej farizeji in Judežem Iskarijotom. Ta je prodal Krista Gospóda za 30 srebrnikov, in mnogi učitelji na slovenskih šolah prejemajo, kakor pravi slovenski narod, Judežev denar, in sicer od 30 do 100 gl. In kaj morajo za to storiti? To hočem povedati na posebnem slučaju.

Na Vojniku (ponemčeno Hochenege) je štirirazredna ljudska šola. Skoraj vsi otroci so slovenski. Voditelj na tej šoli prejema 100 gl. na leto od nemškega šulvereina kot častni dar. Nedavno se je govorilo o naredbi deželnega šolskega sveta, po kateri bi na štirirazrednih šolah morala nemščina biti poučni jezik za tri predmete. Toda „častni dar“ provzroči pri tem pedagogu v Vojniku, da v svojem razredu poučuje vse predmete v nemščini. (Cujte! Cujte! na desnici.) Ta učitelj je na ta način prelomil naredbo svoje višje šolske oblasti in ob enem se pregrešil zoper državne temeljne postave, katere pa je obljubil s slovesno prisego sveto izpolnjevati. Zato smem tako-le sklepati: Nemški šulverein zapeljuje učitelje s častnimi darovi v nepokorščino, da prelamajo državne temeljne postave in svoje svete dolžnosti.

Gospóda moja, to je nemoralno! Ako je kedaj lepa beseda prikrivala slabo dejanje, tukaj je gotovo. Učitelj naj bi zatajil svoj narod, otroke svoje vrgel v žrelo germanizacije in izneveril se svoji prisegi. Mislim, da to ni „častni dar“, marveč sramotni dar, sramota za onega, ki ga dá, in za onega, ki ga vzame. (Prav res! na desnici.) In kaj pravijo k temu državne šolske oblasti? Molče potrjujejo tako odkrito vršče se podplačevanje in zapeljevanje učiteljev, da prelomijo prisego in pekorščino nasproti državnim temeljnim postavam. Slovansko prebivalstvo mora vse zaupanje izgubiti v javne šole. Kaj bi rekel vojni minister, ko bi se privatno društvo, ki morda dobiva iz Italije ali recimo, iz Rusije denar, predržnilo podkupavati c. kr. častnike, da se izneverijo svoji prisegi? Tega bi gotovo ne trpel.

Opozorim še na eno posledico. Ako smejo Nemci v Nemčiji, v Prusiji hoditi po denar za nemški šulverein, smejo tudi avstrijski Italijani nabirati denar za svoj šulverein v Italiji. Ravno tako bi ne smeli zameriti Rumunem, ko bi šli v Bukarešt, ali Slovanom, ko bi morda popotovali v Belgrad ali Moskvo in tam lovili rublje. Kaj bi rekla Evropa k lakemu postopanju? Reči moram, da me navdaja vetika nevolja, da se kaj takega dogaja pred očmi šolskih oblasti, da se sme tako ponemčevati in tako ostudno kupčevati z otroci, ljudmi in dušami.

Znao je iz zgodovine, da so Turki ropali križčanske otroke, da so jih doma prevetvarjali v mozlemine, janičarje in Turke. Nedavno sem bral, da Madjari v Slovačiji jemljó revnim Slovačkom otroke (Cujte! Cujte! na desnici.) in jih potem prevažajo v madjarske vase in sela ter tam pomadjarijo; in to Turke in Madjare posnema le še nemški šulverein tukaj v Avstriji. Mislim, da to ni častno za narod, ki šteje 60 milijonov duš v Evropi, ki je tako močen in slaven, kakor nemški. (Dobro! Dobro! na desnici.)

Solnograški deželni predsednik je pozdravil nemški šulverein, ko je tam zboroval, v imenu vlade. (Cujte! na desnici.) To se je nam Slovanom čudno zdelo. (Prav res! na desnici.) Gospod deželni predsednik je tedaj izrazil upanje, da si bo nemški šulverein pridobil zasluge tudi za državo — za avstrijsko državo — in njeno kulturno nalogo. Ako pa je gospod deželni predsednik razumel pod to kulturno nalogo ponemčevanje Slovanov, mogel bi mu na stran postaviti še dva deželna predsednika ali morda še nad njega. To sta predsednika deželnemu šolskemu svetu v Celovci in Gradci. Posebno hvalo v tem oziru zasluži deželni predsednik v Gradci kot predsednik deželnemu šolskemu svetu. Kar nemškutaciji

niso mogli storiti, kar nemški šulverein ni mogel podkupiti, to so ti gospodje vzeli Slovanom s svojimi šolskimi oblastmi. O tem se je že govorilo, da so v Ptuj zabranili slovenski okrajni zastop in da je mej tem stari nemško-liberalni okrajni zastop izvolil okrajni šolski svet na šest let. Načelnik deželnemu šolskemu svetu se je kot deželni predsednik v Gradci hotel opravičevati. Rekel je, da ni še končana pot po instancijah vloženi ugovorovi proti tej izvolitvi. To ni res; le izgovor je bil v zadregi, ker taki rekurzi se morajo v postavno določenem časi vložiti in pozneje več ne sprejeti. Kakor pa sem se dobro poučil, ptekli so v-i rekurzi v oktobru minolega leta, in zato ni mogel reči deželni predsednik v januarju tekočega leta, da stvar ni še končana.

(Dajje prih.)

Poziv.

Durch die Ortstamen, die Ältesten und dauerndsten Denkmäler, erzählt eine längst vergangene Nation gleichsam selbst ihre eigenen Schicksale und es fragt sich nur, ob ihre Stimme uns noch verständlich bleibt. W. v. Humboldt.

V seji dne 13. julija l. 1876. naročila je „Slovenska Matica“ gosp. prof. M. Pleteršniku, naj nabira krajepisna imena slovenskih dežel, katera naj bi „Matica“ uredila in ob svojem času na svetlo dala. Gosp. Pleteršnik nabiral je ta imena, vendar vseh temu nabiranju ni bil povsem ugoden. Mnogo tega, kar se mu je poslalo, porabilo se boje prav dobro. Mnogi zapiski pa niso dosti obširni in iz mnogih krajev ni se mu nič poslalo.

Da bi to velevažno podjetje nadaljevali, sestavil se je poseben odbor, da z novo začne nabirati imena po vsem Slovenskem; da zatorej započeto delo popolni, dovrši in uredi.

Potrebo imenika krajevnih imen čutimo danes navzlic mnogim ednakim zbirkam tem bolj, ker vsi do zdaj uradno in neuradno sestavljeni imeniki niso zanesljivi in ker tudi ne ustrezajo znanstvenim namenom. Sestavljeni so namreč z večine v uradnih oblikah, katere rabijo okrajnim oblastvom.

Odbor si je v sve-ti svoje težavne naloge. Vse delo zbrati imena po vsem Slovenskem, toli je ogromno in obsežno, da ga ne more izvršiti sam. To je delo, katero je vredno, da se ga vdeležuje ves narod slovenski; vradno, da se ga zdušno poprimejo vsi razumniki slovenski, ker se tiče celokupne naše domovine. In ravno radi tega obrača se odbor do vseh slovenskih razumnikov s prošnjo, da ga vsi podpirajo z nabiranjem krajepisnih imen, kajti odino z vzajemnim delovanjem moči bode doseči dovoljen uspeh.

Odboru je v prvi vrsti do tega, da podé slovenska imena v pravih oblikah, da s tem koristi slovnici in slovarju in da razjasnjuje zgodovino našega naroda, kolikor se ravno daje razjasniti iz krajepisnih imen. In to je dokaj važno podjetje, za katero naj bi se danes, ko se je tudi pri nas vzbudilo občno zanimanje za domačo zgodovino, brigali vsi razumniki.

Imenik krajev, ki ga misli izdati odbor, predočeval nam bode jednostnost našega naroda, kázal nam bode dobe, v katerih so se naseljevali prebivalci v slovenskih deželah; osobito pa nam bode kazal pót nemškega naseljevanja tam, kjer molče in nehajo zgodovinske listine. Iz vsega tega vidimo, da so krajepisna imena velike važnosti za jezik in zgodovino, kajti ona so najtrajnejši in najstari spomeniki, v katerih je zapisana naša zgodovina in v katerih nam pripovedujejo naši predniki svojo osodo.

Slovenci! do vas obrača se odbor z usjudno prošnjo, da ga v tem velevažnem podjetju zdušno podpirate. Nihče naj se ne odteguje delu, katero mu bode odbor izročil; vsakdo naj žrtvuje nekoliko časa in truda za to domovinsko podjetje, če tudi ni poseba povabljen od odbora, kateri bode vsacega sotrudnika hvaležno sprejel v svoje kolo, in to upamo, da stori vsak tem rajše, ker vé, da imenik slovenskih krajev, ki ga namerja izdati „Matica“, bode le tedaj učakal belega dne, ako se dela poprimejo razumniki po vsem Slovenskem. V nekaterih dneh bode odbor razposlal póle, v katerih so zapisana obširna vprašanja. Na ta vprašanja naj odgovori vsak nabiratelj krajepisnih imen in kadar zbere vsa imena svojega kraja, to je dotičnih obšin, naj pošlje popisane póle „Matici Sloveniki“ v Ljubljani.

Slovenci! Popolen imenik vseh slovenskih krajev bode najlepši spomenik, ki ga postavimo dragi materi Sloveniji.

V Ljubljani, na dan praznika svetih slovanskih blagovestnikov Cirila in Metoda l. 1888.

Odbor za nabiranje krajepisnih imen.

V Gorici, 9. julija. Krepko naj bi pisal! Hvalvedno bi bilo to, a neprevidno, ker oni gospod, ki ne pregledava samo órk, če imajo redno svojo „pipo“, ampak stavke, če nimajo morebiti kaj nerednega v sebi, znal bi poslati svoje sluge po list. V Gorici imamo o marsičem krepko pisati, a ušesam gluhim in očesam slepiim ali pa bi kdo mislil in rekel, da pišem ironijo in „fuč“ bi šla krepkost po vodi. Tudi moje najbolj pohlevno in nedolžno misel bi lahko kak ščetina-t hudir po ironiji obrnil v samega slodeja in me pošiljal kašo pihati in kible čistiti.

No, zdaj imamo v Gorici nove „policeje“. Morebiti očistijo ti avgijev hlev ponočnih kričačev, ki so še zreli za šolo in še niso zreli za rokodelstvo ali kako drugo pošteno delo, da postane naša Gorica, če ne željena Nizza, pa vsaj mirno in prijetno bivališče ptujcem in posebno — domačinom.

Montaigne-jevih mož, kojih odino delo je, da v se in iz se bašejo, na bom pral v Soči. A nečem v visoke kroge, ostanem raji domač človek. Med navadnimi ljudmi so najboljše in najlepše živi. Eno napako imajo naši goriški navadni ljudje, ker namreč pri vsej svoji dobri lastnosti, da so delalni, ne marajo za varčnost. No, pa tudi je res, da on glažek ali pa dva, to nam korajži da. Vendar, vendar! —

Če bi prehodil naš nekdanji goričan sedaj po italijansko preobličeno mesto in bi videl naše naprave za žive ljudi, bi gotovo večkrat pohvalno prikimal z glavo; a če bi šel v deževnem času pogledat kraj, pripravljen našim „resurrecturis“ bi gotovo odkimal z glavo, češ, tu pa ne bo miru! Pohvalno bi bilo, če bi kteri naših domačih pesnikov (bodi že italijanski, slovenski, nemšk ali kar si bodi) popisal ponočno procesijo naših mrličev skozi Korenjo in Gorico do Soče pri stražščih. Pa kaj Vam bom dalje pisal, gospod urednik, iz našega mesta, ker drugače boste mislili, da pišem za podlistek. A jaz mislim resno, prav resno in — basta!

Iz Štvrjana, dne 11. julija. Odbor vinorejskega in sadjarskega društva za Brda je sklenil v seji dne 8. t. m. sledečo:

Skliče naj se občni zbos 29. julija ob 4. uri popoldne, da pretrese odborove popravljeni pravila in da se poprosi visoko namestništvo; da pošlje g. popotnega učitelja Alojzija Cotiča, da bode imel podučljivi govor pri občnem zboru v Števerjanu o vino in sadjereji, ki ga zahtevajo naša pravila.

2. Ker je dobrotljivi Bog letos Brice blagoslovil s veliko množino sadja, p.vezeli so vsi odborniki nalogo, da vsak na svojem domu poskuša posušiti nekoliko razuega sadja na način, kakor se slivé suše. Dva odbornika pa sta prevzela še posebno dolžnost, da poskrbita posušiti nekoliko raznega sadja v eni goriških sušilnic, da se društvo tako prepriča, je li boljše sušiti sadje na solnen ali z ognjem. Ako bi se ena tih dveh poskušanj posrečila, meni odbor, da bi se s tem izdatno koristilo sadjarstvu, ker potem bi ne bil nihče več prisiljen prodajati zvežega sadja po tako ničevi ceni kot letos. Če se letošnja poskušnja posreči, pride sadje v razstavo, ki bode dne 19. avgusta.

3. Ker se do sedaj še ne ve za gotovo, li mislijo stari udje še dalje ostati društvenikom ali ne, je odbor vkrenil opozoriti jih, da blagovolit do prihodnjega občnega zbora naznaniti, ker po občnem zboru se zbrisejo vsi stari udje, ki ne plačajo ali se vsaj oglase, da žele še dalje delovati kot plačujoči udje v prospel kmetijstva.

Oglašja in plačuje se pa lahko, kdor pozna odbornike, vsakemu odborniku; kdor pa bi dvomil, naj se oberne do denarničarja g. Pintarja Jožefa v Števerjanu, do podpredsednika čestitega g. vikarja ali do tajnika g. učitelja Juga, vsi Števerjanu; ali pa do predsednika, Andreja Figelj v Smavru.

4. Konečno se je odbor dogovarjal še o mnogih drugih važnih in prav važnih zadevah; o teh pozneje.

Iz Brd, 9. julija. Našim vrlim bratom v Gorici, ki slikažo briško „slavnost v Kojskem“ v zadnji „Soči“ s tako živimi barvami bratovske zadovoljnosti in navdušenosti, izrekamo Brice prisrčno zahvalo in priznanje, da imajo oni prav veliko zaslugo v tem, da se je cesarjeva slavnost v Kojskem lepo izvršila.

Po sklepu slavnostnega odbora naprošena sta bila za sodelovanje pri slavnosti p. n. g. pl. Kleinmayer kot govornik in gospodična Jug kot predstavljavka „Slovenijo zveze“; oba iz Gorice. Radovoljno sta sprejela naloge in do konca vstrajala. Hvala jima! Navduševalo nas je tudi naznanilo, da se udeleže slavnosti odlični narodnjaki iz Gorice, in zato nismo štedili truda v pripravah. Obilna udeležba „podpornega društva“ in drugih mestnih Slovencev nas je kar očarala in zdelo se nam je, da se je Kojsko ta dan v mesto spremenilo. Vaša nazočnost, predragi

mestni Slovenci! pomnožila je zelo lepoto slavnosti. Iskrena Vam hvala! Mi se bodemo spominjali Vas in Vaših navdušljivih govorov. Vi pa, dragi brate hrvatski, veleštovani poslanec in neutrudljivi branitelj tužne Iskre, g. Sp. bodite zagotovljeni, da nam nečejo iz spomina Vaši ognjeviti povdarki: „Mi branimo cesarja, mi branimo Avstrijo!“ —

„S. j.“

Ljubušnje, 9. julija. — Pregovor pravi: „Kdor ne napreduje, nazaduje.“ Malo tako je bilo zdaj pri nas. Vedno več nam se je zdela razpoka med nami in drugimi. Mi se nismo brigali, kaj delajo drugi, kako se drugod godi; živeli smo sami zase. Kako je križem domovine, bilo nam je malo ali nič znano. Ko smo pa spoznali, da ne pojde svet za nami, krenili smo jo mi za svetom. Tako je prav, tako mora biti! Dasi je Ljubušnje le vasica, vstanovila je vkljub temu „Bralno društvo.“ Ko smo videli, kako snujejo drugod taka društva, začeli smo premišljevat: „Ali bi ne mogli imeti tudi mi kaj takega?“ Sešli smo se, o tem razgovarjali in konečno sklenili: „Osnujmo bralno društvo: potem bodi kar Bog hoče!“ In tako smo uresničili misel. Danes že imamo tako od vlade potrjeno bralno društvo.

Veliko nas še ni; pa bodimo taki, kakor prvi hrvaški progovor: „Malo nas je, pa smo ljudi.“ Pa tudi majhno krdelce deluje lahko uspešno — sebi v prid; drugim pa v spodbudo in posnema. To bo, ako z veseljem prebiramo knjige in časnike, ki so nam na razpelago. Iz knjig se lahko naučimo tudi mi tega, kar znajo drugi in kar so spoznali drugi za dobro. Časa nam tudi ne manjka: imamo nedelje, praznike in dolge zimske večere. Časa je dovolj, samo znati ga moramo prav obračati. — V to društvo naj bi se vpisali tudi možje in mladeniči iz bližnjih vasi, kjer bi se znali naučiti marsikaj dobrega, koristnega in potrebnega.

Tudi v drugem oziru zaznamovati je velik korak. Te dni hodi po tukajšnjih vaseh zastopnik banke „Slavije,“ g. Valenčič. Ljudje so začeli spoznavati kako previdno je, če si človek varuje svoj imetek. Saj nihče ne ve, kedaj ga obišče nesreča. Kdor pa je tako previden, da se jej ve ogniti, ta je moder. Prav mnogo gospodarjev si je dalo zavarovati svoje poslopje pri banki „Slaviji;“ samo na Vrsem se je zavarovalo na 30 gospodarjev. Tudi je to lepo, da se zavarujemo pri slovanski banki. Svoji k s v o j i m! Nemške in laške zavarovalnice žele od nas samo denarja, pravice pa nam ne privoščijo; saj vidimo, kako nam jih povsod kratijo ter nam povsod nasprotujejo in nas zatirajo. Takim je najboljšo obrniti hrbet. Vsak Slovenec naj se zavaruje le pri poštenej „Slaviji,“ katera je darovala našemu narodu že marsikateri tisočak za dobre namene in ne dela iz zgol dobičkarije kakor drugo zavarovalnice.

Pisal bi tudi o naših poteh; ali tukaj nismo še napredovali. Zato počakajmo dotlej, ko bomo lože in varnejše korakali po njih.

Politični razgled

Dr. Fr. Lad. Rieger, voditelj staročeške stranke baje konča svojo politiško karijero z naslovom „Njih Ekselencja;“ imenovan bode tajnim svetovalcem. Bil je to mož, kojega bi se bil vsak Slovan spominjal s svetim spoštovanjem, da je ostal istih idej, koje je gojil v družbi s slavnim Palackym, potovaje v Moskvo. Toda vroča slovanska kri ohladila se je v žilah „treznega diplomata,“ da je izdal svoje mladostno načelo in prislužil — kakor vidimo! Vodstvo staročeške frakcije prevzame A. O. Zeithammer, bivši izdajatelj „Pokroka“ (Napredku), ki bode služil visoki gospodi dunajski. Pod vodstvom tega moža bode staročeška stranka gotovo propala. Ta namenjeni voditelj češkega naroda služil je kot profesor na Hrvaškem pred kakimi 30 leti, a zapustil je za seboj spomin germanizatorja. Okoli šestdesetega leta vrnil se je na Češko, kjer se je pridružil narodni stranki Krejšovskega, a le dokler je bil ta na vrhuncu; ko je pa pal, ušel je k Riegrovi stranki, kjer je verno služil, kakor je videti. Njega vodnica ni ljubezen do naroda, marveč egoizem.

O notranji politiki ni kaj družega važnega zabilježiti; prevrat vnanje politike pa je ravnokar v osnutku, naj se potem vže kmalu izve in izvrši, ali pa se bode vse le počasi prevračalo. Za kar je Prusija že dolgo brez uspeha delovala, kaže se, da doseže zdaj mladi cesar, ki se je napotil v Rusijo do cara. Prva potreba pruskemu cesarju o nastopu vladarstva zdela se je, da se pokloni ruskemu carju. Ako niso nas-

tali kaki nepričakovani zadržki, je cesar že na poti v Rusijo; car mu pride po morji naproti. Kake bodo posledice tega pohoda, o tem nečemo modrovati; a gotovo je, da bi o vojski vse druge evropske vojaške moči imele dovolj proti temu zaveznikom.

Drugi osnutek kakemu važnemu prevratu v vnanji politiki je pripravljane zakonske ločitve srbskega kralja in kraljice, v katero sili kralj, a kraljica neče privoliti v to. Kraljica biva sedaj s sinom v Wiesbadenu na Nemškem. Kralj je bil poslal po sina, a kraljica ga ni pustila odpeljati. Ako ga ji po sili vzamejo, pojde za njim na Srbsko. Iz tega pa bi utegnile nastati v Srbiji kake homatije, ker kralj bi delal Nataliji zapreke, ljudstvo bi se pa za kraljico potegnilo in Avstrija —?

Domače in razne vesti.

Zrellostna preskušnja na c. k. izobraževališči za učiteljice končala se je pod predsedništvom gospoda deželnega šolskega nadzornika, viteza Klođiča, dne 11. t. m. Slovenk podvrglo se ji je 7. Italijank pa 11. Italijanki, Alberti Karla iz Pole in Versegnaissi Trankvila iz Gorice, dostali sti preskušnjo z odliko; vse druge Italijanke in Slovenke pa z dobrim uspehom.

Naše slovenske bodoče učiteljice so gospodične: Bizaj Alojzija, Dovgan Ana, Piano Josipina, Jurman Julija, Fivk Marija, Vodopivec Olga in Praprotnik Viktorija.

Narod naš dobi tedaj zopet nekoliko potrebnih odgojiteljic. Bog jim daj pomoč v njih prihodnjem težavnem stanu!

Gimnazija končala je šolsko leto v sredo. Obiskovalcev je imela letos 380 in sicer kakor vidimo v programu s številkami zabilježeno, 52 nemških, 165 laških, 159 slovenskih, 2 češka, 1 francoskega in 1. grškega. Corriere radostno opomni, da je bilo laških 6 več nego slovenskih; mi pa dostavimo, da jih je še premalo več, ker so vsi goriški — i č Batič, Pavletič, Mosetič, Sesič, Perinčič itd. šteti za Lahe, dasi se še niso pozabili slovenski govoriti, kakor so se bili od svojega slovenskega očeta in slovenske matere v stroških letih privadili. Peglejmo v program! V II. razredu pod A dobimo na prvem mestu ime Battistig iz Gorice, pod B. t. je v slovenskem oddelku pa Battistič iz Senpetra pri Gorici. Oba sta slovenskih starišev Battistič, a prvi se je vrnil med Lahe in spatil svoje ime. Tako je nastala večina laških študentov.

Maturo delalo je 20 učencev.

Prihoduje šolsko leto se prične 18. septembra; vpisovanje pa 13. 14. in 15. septembra od 9. do 12. ure pred poldne in od 2. do 4. popoldne. Za vpis zahteva se rojstni list, pa 2 gl. 10 kr. vsprejemnine in 1 gl. za učne pripomočke.

Realka je tudi v sredo končala šolsko leto. Imela je 35 slovenskih pa 49 nemških in 129 laških učencev katerih se je mnogo tako napravilo iz slovenskih, kot na gimnaziji.

Prihoduje šolsko leto se začne 17., vpisovanje pa 15. in 19. septembra od 9. do 12. ure predpoldne in od 3. do 5. popoldne. Za vpis se zahteva rojstni list, pa 2 gl. vsprejemnine in 80 kr. za biloteko.

Dekliška in deška vadnica končate šolsko leto jutri. Prihodnje šolsko leto začnete 17. vpisovanje pa 14. in 15. septembra.

Šolske mladine vošmo najprijetnejše počitnico, da bi se čez dva meseca na duhu in telesu okrepčani vrnili v mesto nadaljevati današnje težavne študije. Na svidenje!

Telegram iz Rima: „Slovenskemu jezui.“ Iz obravnave deželnega zbora (glej knjigo „della dieta provinciale“ 1887 stran 151.) je razvidno, da je v sredo 28. decembra m. l. došla deželnemu odboru prošnja „Slov. jezui,“ s katero se deželni zbor prosi, čestitko telegrafično poslati zlatomašniku Leonu XIII. v Rim; toda to se ni izvršilo, ker je bil deželni zbor od božiča do novega leta prenehal. Pozneje pa se je bila osnovovala neka adresa na sv. Očetu papeža, katero smo podpisovali tudi Slovenci. A ker imamo Slovenci posebno dolžnost poklanjati najboljša vošila sv. Očetu Leonu XIII. hoteli so nekateri vošila prav po svoje izraziti.

Ti obziri so dali povod odboru „Slovenskega jezui,“ da je v seji dne 3. julija t. l. soglasno sklenil, naj predsednik odpošlje dne 5. t. m. telegrafično čestitko sv. Očetu papežu. To se je tudi izvršilo. Čestitka latinška se v slovensčini glasi: „Njegovi eminenčni kardinalu državnemu tajniku Rampolla. Vatikan Rim. Ko v jubilenem letu praznik svetega Cirila in Metoda slavimo, izražamo vdano najiskrenejša voščila Njegovi svetosti, Leonu XIII. in za encikliko „Grande munus“ izrekamo hvale. Najboljšega očeta spoštuje-

mo s sinovsko ljubeznijo ter ga v polni pokornosti srčno prosimo, naj slovenskemu narodu na goriškem apostolski blagoslov podeli!“

„Katoliško-političnega društva predsednik A. Z. v Gradnem.“

Dne 7. t. m. ob 1 uri 55 min. popoldne vložil je kardinal odgovor sv. Očeta papeža Leona XIII. na telegrafno postajo v Rimu; glasi se:

„Andreju Znidarčiču v Gradnem, predsedniku katoliškega društva. Kormia.“ — „Prav radostno je sprejel Najvišji pastir od katoliškega društva izraženo srčno hvaležnega in vdanega srca ter se radi tega zahvaluje in naprošeni apostolski blagoslov preljubezujivo vsem posameznim društvenikom podeli.“

„Kardinal Rampolla.“

Vsi društveniki „Slovenskega jezui“ naj se tega odgovora veselijo! Sv. Oče papež nas blagoslavlja med tem ko nas najemniki, veternejaki in izdajalci črtijo in javno napadajo. Pogumno delujmo naprej po načelih izraženih v Leonevih enciklikah! Njegov bistri um naj nas vodi, Njegovo za brambo pravice vneto srce naj nas osrčuje v boju „za vero, dom, cesarja!“ Bog živi Leona XIII.!

Predsednik.

Radodari. Prečestiti gospod župnik v Ajdovščini nam je poslal za slovensko dekliško šolo in otroški vrt 3 gl.; za študentovsko kuhinjo pa 1. gl. 80 kr. Gospodu darovatelju rečemo: hvala lepa! rodoljubom pa priporočamo, naj ga po mogočosti posnemajo!

Adreso na presvitelega cesarja, katero so za dan slavnosti v Kojskem podpirali zastopniki vseh 6 brislih društev, je prav lično okinčal g. Jan. Fajgelj v Gorici. Tedaj tudi za taka dela že imamo Slovenci v Gorici svojega. Ne pozabimo nanj o takih naročbah! Svoji k svojim!

Slavnost v Kojskem so podpirala z dearnimi doneski slavna županstva v Šmartnem in St. Florjanu, prvo je dalo (po predlogu g. A. Kocijančiča, ki nam je v več obzirih šel na roko) trideset gold, drugo pa deset. Lepa hvala!

Vabilo k slavnosti štiridesetletnega vladanja njegovega veličanstva presvitelega cesarja Franca Jožefa I., katero priredi „Bralno društvo v Selu“ dne 15. julija 1888. Spored: I. Večernice in zabvalna pesem v Selski cerkvi ob 4. uri. II. Beseda na R. Maitovem vrtu: 1. Godba. 2. Slavnostni govor. 3. Cesarjeva kantata — Hribar-Haydn; moški zbor z godbo. 4. Deklamacija: „Domovini,“ S. Gregorič. 5. „Naša zvezda“ — Vilhar; moški zbor. 6. Godba. 7. Sam ne ve kaj hoče, gluma v enem dejanju. 8. „Dalmatinski šajkaš,“ dvospev. 9. „Jadransko morje,“ — Hajdrih; moški zbor. 10. Deklamacija: Rabeljsko jezero S. Gregorič. 11. „Naprej“ — Jenko; moški zbor z godbo. Beseda začne po blagoslovu ob 5. uri. III. Banket in prosta zabava z govori, petjem in godbo. Banket bode pod milim nebom. Pri neugodnem vremenu se slavnost preloži na naslednjo nedeljo. Vstopnina k besedi 20 kr., sedež 10 kr. Banket (s pol litrom vina) za osebo 1 gl. Kdor se misli banketa udeležiti, naj to blagovoljno naznani vsaj do 12. t. m. predsedniku „Bralnega društva v Selu,“ g. Francetu Bavčarju. K obilnej udeležbi vabi vse rodoljube prav uljudno „Bralno društvo v Selu.“

† **Angelo Centazzo,** katehet na c. k. dekliški in deški vadnici je že več mesecev bolehal zaradi vodenice v osrčju; včeraj ob 9. uri pa je nagloma umrl. Bil je jako blaga duša. Počiva naj v miru!

Gospod Janez Wagenstrutz, jako previden in praktičen okrajni zdravnik v Cerknem šel je 5. dne t. m. v Oslico na Kranjsko k neki bolnici. Ko je šel nazaj, videli so ljudje, da se je opotekal in celo padal, kar se jim je jako čudno zdelo, ker bil je vedno trezen in jasen. Tudi doma so kmalu zpoznavili na njem nekaj neavadnega — mrtuđ ga je zadel po desni strani tako, da teško hodi.

To poročamo, ker smo prepričani, da ima blagi gospod Wagenstrutz mnogo prijateljev, posebno med prečestito duhovščino, ki mu z nami vred žele, da bi ga Bog obvaroval hujega in mu zopet podelil boljše.

Iz Kronberga se nam piše: Preteklo dni je bil čez dolgo časa zopet višji uradnik od c. kr. sodnije iz Gorice tukaj na komisiji — brez zlatega roba okoli vratu.“ — Sicer pa nič drugega.

Iz Sovodenj se nam poroča, da so dne 11. t. m. na desni strani Soče blizo Majnje našli mrtvo že zelo ogulilo truplo neizpoznane ženske pri kakih 25. letih. Sodnijski komisiji se bode morda posređilo doznati, kdo je bila nesrečnica in ali se je ponesrečila ali pa je sama iskala smrti v hladni Soči. Govori se da bi utegnila utopljenka biti ona služkinja, o kateri smo poročali, da je z revolverjem streljala na nekoga častnika, ker se od istega časa ne ve za njo.

Preiskava, katero smo bili pred letom omenili, bila je povod nekim zapletkam, ki so se še le preteklo soboto razmotale pred deželno nadsodnijo v Trstu.

Reservni častnik, gospod Zavrtanek je bil lani naznanil sodniji, da se pogoste zabave neke družine v stanovanji zraven njega ne vjemajo dosti z avstrij-

skim čutom in patriotizmom. Vsled tega bila je četrti dan potem v stanovanji dotične družine hišna preiskava; naslednje dni pa zaslišanje nekaterih prič. Pozneje se je videlo, kakor bi bila ta zadeva popolnoma zaspala. Dotična družina pa je Zavertanika če dalje huje po mestu zaničevala in sramotila ter se bahala s pomočjo svojih prijateljev tako, da je bil Zavertanek siljen obrniti se pismeno do c. kr. okrožne sodnije, naj razsodbe ne odklada dalje, da bo pred imel mir. Čez par mesecev je c. kr. okrožna sodnija spoznala, da je omenjena družina uganjala le nedolžne šale (kakor znabiti F. ko so hoteli Slovenci blagosloviti zastavo podpornega društva ali pa kakor goriški mladenči na Ajševici.) Zavrtanekovo pospešeno ulogo pa je bila okrožna sodnija izročila goriški okrajni sodniji, ker je bila baje žaljeva, in okr. sodnija je bila rozsodila, da bi bil moral Zavrtanek plačati zaradi razžaljenja c. kr. uradu je 25 gl. globe. Goriški in tržaški italijanski listi so se nad to obsodbo veselili in so na Zavrtanika kar z velikim kanonom streljali. Žalibog da smo tudi od nekaterih Slovencev na lastna ušesa slišali reči: „Prav mu je!“ in še marsikaj družega, kar je sprčalo, kako zarjavelo je njih bratoljublje. Skrajni čas je, da se Slovenci tudi v tem oziru poboljšamo in posnemamo nasprotnike, ki o vsaki priliki še pravim malepridežem svojega mišljenja priskočijo na pomoč z vsemi sredstvi.

Gospod zavrtanek je naš vli rodoljub in že tri leta sodeluje pri čitalničnih in podpornega društva veselcah kot igrokazec in pevec in je že tudi marsikaj spisal, na primer, šaloigro „Loterijo“ koja se je preteklo zimo igrala v podpornem društvu. Umevno je torej, zakaj so laški listi s kanonom nanj streljali in se obsodbe veselili.

Gospod Zavertanek pa je bil proti rozsodbi goriške sodnije vložil priziv na deželno nadsodnijo v Trst, pri kateri je bila preteklo soboto obravnava in je bil pri njej nekrievnega spozaan ter globe oproščen.

Kaj posebnega! Avstrijska vlada je naročila v Milanu 400.000 metrov blaga za vojaške potrebe; tako naznanjajo češke novine. Nam se to ne zdi popolnoma verjetno, ker imamo doma na Češkem dovolj tovarn, ki izdelajejo svetovno znano dobro blago; vendar pa zna biti to tudi res — saj so se tudi dobro znani vojaški zemljevidi tiskali v nam prijazni Nemčiji; zakaj bi torej tudi Lahom ne dali kaj zaslužka, ker zamoremo — saj so tudi oni naši dobri zvesti zavezniki! Prislovica pravi, da roka roko umije, obe pa obraz — Kdo je vstani zagotoviti, da nas Nemčija in Italija ne boste še kdaj za take usluge spred in zad — unili —!

Dne s. Cirila in Metoda, t. j. v četrtek 5. t. m. zgubil je nekdo od kapucinske cerkve do Opatjegasela mošnjček (takvin) z denarom in eno pobotnico za 1 gold. v njem. Če je najdenec poštenjak — prinese naj najdeno blago ali na magistrat v Gorici, ali pa uredništvu „Soče“ in dobil bo dobro najdnino. Tako bo najdenec umiril svojo vest — ker najdeno in ne nazaj dano, je ukradeno in pa zgubljevca spravil iz zadrege! — Vsakemu svoje!

O pošti v Kobaridu nam se potožuje, da se poslednji čas vozi po nekih postranskih poteh namesto po glavni cesti skozi trg in da jo vsled tega marsikdo zamudil, kedar je v kaki hiši ob cesti v na njo čakal.

Zalaganje vojaške posadke v Gorici in Gradšči s senom, slamo in z drvi oddajalo se boče za eno leto na dražbi dne 20. julija. Več o tem se izve pri vojaškem založnem oskrbništvu v Gorici.

Popravki. Poslednji čas je v našem listu zopet premnogo tiskovnih pogreškov in takih, ki nam članke popolnoma pokvarijo; tako je bilo v poslednjem uvodnem članku, v 24. vrsti prve kolone, za vejico po stavku: „v tem društvu (Schulvereinu) združuje se šestdeset milijonov bogatega nemštva celega sveta,“ izpuščen vmesni stavek: „da varuje nemške koristi izven mej nemškega cesarstva“, vsled česar je stavek izgubil pomen. Ravno tako je po tiskarski pomoti postal v 25. številki novo imenovani deželni šolski nadzornik za Češko, Kosmich Čehom naklonjen namesto „nenaklonjen,“ ker je to češki renegat, ki je še kot gimnazijski vodja v Olomuci profesorjem zapovedoval, da so pri volitvah glasovali proti narodni stranki. — To imenovanje je plačilo staročeške stranki za glasovanje naučnega „centralija“! — In mnogo drugih, jako kvarljivih pogreškov. Žal nam je zaradi takih pogreškov tembolj, ker te hibe pridejo potem v druge slovanske in celo v francoske liste, koji poslednji čas donajajo naše članke. Obile pogreške, ki jih jezika in stavljenja še nezmožni stavci narejajo, nam je zaradi pomanjkanja časa nemogoče izčistiti. Potrpljenja treba; s časom boče boljše!

„Slovanski svet,“ ki izhaja v Ljubljani 10. in vs. dne vsakega meseca, ima v 13. številki, od 10. jul. t. l. naslednjo vsebino: 1. Ustavna pra-

vo. 2. „V pamjat 900 letja kroščenja Rusi.“ 3. K sveto-vladimirski slavnosti. 4. K 900 letju pravoslavlja v Rusiji. 5. Osoda Poljakov. 6. Poziv! 7. V eno, oh se ne družé. 8. Paoglavci. 9. Pogled po slovanskem svetu. 10. Književnost Časniki. Slovanski svet stoji za pol leta 1 gld. 50 kr., za četr leta 75 kr. Postreči je možno še z vsemi letošnjimi številkami. Upravništvo „Slovanskega sveta“ jo v Ljubljani.

Najčestitejšega imena trg v Gorici je najesnažnejši; to je trg Kristov, vreden se pride na živinski trg. Oadaj se nahajajo najostudnejše smoti. Novi redarji so že zapazili, da je treba ga osnažiti — odvedli so že nekaj smoti v ječo. Da bi kmalu še druge odvedli v bolnišnico ali v nornišnico!

Tiskovine za dahovnije in večinoma tudi za župnije prodaja tudi trgovec Likar.

Sokoli! Naše telovadno društvo priredi v nedeljo 15. t. m. „Izlet“ v Selo, kjer se boče praznovala 40letnica vladanja Nj. Velikaštva presvitelega cesarja Franca Jožefa I. Vabijo se torej vsi člani našega društva, da se v obilnem številu vdeleže tega izleta, kakor tudi prosijo, da se blagovoljno oglasijo pri gosp. Koršiču, čavaju goriške čitalnice, vsaj do sobote zvečer, da se bo vedelo priskrbeti potrebne vozove.

Ta dan nastopijo prvokrat nektori društveniki v društveni obleki. Na svidenje!

V Gorici 8. julija 1888.

Odbor telovadnega društva „SOKOL.“

St. 248

o. š. s.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽEB.

Razpisujejo se službe: učitelja voditelja na avorarednici v Povirju in na eno razrednici v Kobilaglavi, v Skocjanu, v Štorjah in v Skerbini, pa učiteljice na dvorazrednicah v Povirju in v Tomaji; vse s postavnimi dohodki III. plačilne verste.

Za službo učitelja voditelja zahteva se sposobnost podučivati katoliško verstvo.

Prošnje naj se vložijo pri podpisnem v dobi 6 tednov po razglašenju razpisa v časniku „Osservatore Triestino“.

G. k. okrajni šolski svet. Sežana, 7. julija 1888.

Stanovanje

nasproti „Rudolfiniju“ se da v najem s 1. avgustom. Več o tem pove upravništvo Soče.

Radenska kislá voda in kopališče.

Radenci na slov. Štajerskem ob vznožji Slovenskih goríc.

Kot zdravilna voda. Radenska kislá voda ima med vsemi evropskimi kislíci največ nátrona in litija. Posebna njena lastnost je, da pomaga pri vseh boleznih, koje dobi človek vsled prevelike kislíne v svoji vodi, kakor pri hudici, pri kamnu v želodcu, mehurlj in ledicah, ter je neprecenljivo zdravilo pri zlati žili, pri boleznih v mehurlj pri zasliženjih, kadar se napravljá kislina v želodcu in črevesu, pri vredu katarah in živčnih boleznih.

Kot namizna voda. Vsled obilne oglene kislíne in oglenokisléga nátrona, prijetnega okusa in močnega penjenja je radenska kislá voda najbolj priljubljena poživiljová pijača. Pomešana s kislím vlnom ali s sadním sokom in sladkorjem je močno šumeča, žejo gaséča pijača, koja imenujejo mineralni šampanjec.

Obvarovalno zdravilo. Jako razširjena je in mnogo so rabi radenska kislá voda kot varstvo in zdravilo zoper davico, škrlatico, mrzlico in kolero.

Kopeli in stanovanja. Kopeli se pripravljajo iz železnate in kislé vode z raznovrstno gorkoto. Skušnja učí, da pomagajo posebno zoper: hudico, trganje po udih, ženske bolezni, pomanjkanje krvi, bledico, histerijo in neplodovitost. (Cena kopeli 35 kr., cena za eno sobo 30 kr. do 1 gold.)

Ogljeno-kislí litij kot zdravilo. Liter radenske kislé vode ima v sebi 0.06 gr. dvakratno ogljeno-kisléga litija, to je množina, ki se težko prekorači pri enkratnem zavžitku. Kolíke vrednosti je ta jako močan lužnik kot zdravilo, dokazujejo Garrodovi poskusi, ki so se vnastranski potrdili. Položil je koščke kosti in hrustancev od protinastih bolnikov v enako močne tekočine kalija, nátrona in litija. Prvi dve niste skoraj nič vplivali, slednja pa tako odločno, da so bile protinastih snovi navzete kosti v kratkem prosté vse nesnago. To ga je napotilo, da je začel poskušati z litijem pri protinastih bolnikih, kojih scavníške prevlake so postajale vedno manjše ter konečno popolnoma prenehale. Vspehi, koje so dosegli pri enacih razmerah tudi drugi zdravniki.

Cenike razpošilja zastonj in franko kopališče radenske slatine na Štajerskem.

V zalogi ima kisló vodo P. Sollinger v Trstu.

GLASOVIR,

dobrega in stanovitega glasu, srednje cene, je na prodaj. Kdor hoče več o njem izvedeti naj se oglasi pri upravništvu „Soča“, v semeniških ulicah, h. št. 10.

ZBIRKA DOMAČIH ZDRAVIL,

kakor jih rabi slovenski narod.

S poljudnim opisom človeškega telesa,

Izdal in založil Dragotin Hribar.

Odobril br. Edvard Benedičič, najzdravnik usmiljenih bratov v Sv. Vidu na Koroškem.

Ta slovenskemu narodu zelo koristna knjžica dobiti jo v „NARODNI TISKARNI“ v Ljubljani, Gospodske ulice št. 12. — Stane 40 kr., po pošti 45 kr.

KMETOVALEC

je edini slovenski, gospodarski list s podobami, ki izhaja dvakrat na mesec na celi polii in prinaša poljedolsko, živinarsko, vinarsko in druge članke, gospodarsko novico ter dajo naročnikom svojim dobre gospodarske svote. „Kmetovalec“ stoji na leto 2 gld., za gg. učitelje in knjižnice ljudskih šol pa le 1 gld. Naročniki, ki vstopijo med letom, dobe vse izišle številke tistoga letnika.

KMETOVALEC.

je list s podobami, ki prinaša sadjarske in sploh vrtnarske članke dvakrat na mesec. Vrtarja“ dobe naročniki „Kmetovalec“ zastonj.

VRTNAR